

INTEROPERABILITATEA DOCTRINARĂ LA NIVELUL ALIANȚEI NORD-ATLANTICE ÎN RAPORT CU ABORDAREA OPERAȚIILOR INFORMAȚIONALE DIN PERSPECTIVĂ RUSĂ ȘI CHINEZĂ

Locotenent asist. univ. drd. Cosmina-Andreea NECULCEA

Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă”, Brașov

General-maior (rez.) prof. univ. dr. Florian RĂPAN

Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, București

DOI: 10.55535/GMR.2023.1.4

Interoperabilitatea este descrisă ca fiind capacitatea statelor membre de a acționa împreună, în mod coerent și eficient, pentru atingerea obiectivelor tactice, operative și strategice. În mod particular, interoperabilitatea permite forțelor, unităților și/sau sistemelor să opereze împreună și să folosească un limbaj comun. La nivel operativ și tactic, există numeroase provocări privind interoperabilitatea, iar una dintre aceste provocări constă în diferențele doctrinare. Scopul prezentului articol este de a identifica aceste diferențe, prin analiza succintă a proiecțiilor doctrinare la nivelul NATO, al SUA și al României. Există diferențe semnificative atât la nivelul înțelegerii conceptului de operații informaționale (InfoOps) din punct de vedere conceptual și practic, cât și în ceea ce privește domeniile-cheie coordonate în cadrul InfoOps. De asemenea, pentru identificarea propriilor vulnerabilități, nu este suficientă analiza strategiilor și tacticilor doar pe baza unei abordări empirice occidentale și, de aceea, ne propunem să comparăm eficiența operațiilor informaționale și din perspectivă rusă și chineză.

Cuvinte-cheie: operații informaționale (InfoOps), analiză doctrinară comparativă, interoperabilitate doctrinară, NATO, Rusia.

Interoperabilitatea doctrinară la nivelul Alianței Nord-Atlantice
în raport cu abordarea operațiilor informaționale din perspectivă rusă și chineză

INTRODUCERE

La nivelul Alianței Nord-Atlantice și al statelor membre, operațiile informaționale/InfoOps¹ se bucură de o atenție tot mai crescută, ca urmare a conștientizării că mediul în care trăim este dominat de informație. Mediul informațional, cu cele trei dimensiuni – cognitivă, fizică și virtuală –, a schimbat natura războiului și a devenit un câmp de luptă global, în care conflictele par să nu mai aibă limite identificabile. Conduse la toate nivelurile acționale și de-a lungul tuturor fazelor unui conflict, InfoOps integrează toate aspectele informaționale, sprijinind și îmbunătățind elementele puterii de luptă.

De asemenea, se constată din ce în ce mai mult o suprapunere a câmpului de acțiuni militare cu câmpul de acțiuni civile și viceversa, iar rapiditatea cu care se transmite informația ar putea reprezenta atât un avantaj, cât și o vulnerabilitate. În aceeași ordine de idei, am putea afirma că InfoOps nu sunt la fel de costisitoare precum operațiile clasice și reprezintă un avantaj în raport cu salvarea de vieți omenești. La fel de veche ca și operațiile militare este și problema interoperabilității, iar operațiile întrunite reprezintă o condiție esențială pentru eficiența operațională. Această provocare este subliniată și prin celebra frază a mareșalului și teoreticianului Ferdinand Foch, numit să comande eforturile de război ale coaliției aliate împotriva Germaniei în anul 1918, când spunea: „am mai puțină admirație pentru Napoleon de când am comandat o coaliție” (Neiberg, 2010, p. 699).

Dimensiunea procedurală a interoperabilității se concentrează pe doctrine și proceduri și presupune standardizarea capacităților, inclusiv la nivel de comunicare și terminologie, sau privind tacticile, tehnicile și procedurile. La o primă vedere, se observă că terminologia, resursele, tacticile, tehnicile și procedurile statelor și unităților variază. Prin urmare, lipsa standardizării va afecta interoperabilitatea, inclusiv puterea de luptă. În același context, am putea afirma că, la nivel operativ și tactic, diferențele doctrinare reprezintă o adevărată provocare.

Mediul informațional, cu cele trei dimensiuni – cognitivă, fizică și virtuală –, a schimbat natura războiului și a devenit un câmp de luptă global, în care conflictele par să nu mai aibă limite identificabile. Conduse la toate nivelurile acționale și de-a lungul tuturor fazelor unui conflict, InfoOps integrează toate aspectele informaționale, sprijinind și îmbunătățind elementele puterii de luptă.

¹ Pentru coerența conținutului și asigurarea unității conceptuale, vom folosi prescurtarea InfoOps, din cadrul doctrinar românesc.

În demersul nostru analitic, ne propunem, în primă fază, să identificăm diferențe în sfera InfoOps, prin analiza comparativă a proiecțiilor doctrinare specifice la nivelul NATO, al SUA și al României. Analiza în paralel a doctrinelor InfoOps dezvăluie numeroase diferențe atât în raport cu înțelegerea conceptului, cât și în ceea ce privește coordonarea și armonizarea capacităților subordonate.

În a doua fază, am considerat provocator, dar și necesar să realizăm o radiografie a modului în care Rusia și China abordează InfoOps. Atât Rusia, cât și China văd activitățile de influențare, inclusiv dezinformarea, ca pe niște activități normale, pe care le desfășoară pe plan intern pentru a controla mințile oamenilor prin manipulare și prin cenzură. Totuși, există multe diferențe și între cele două abordări. Una dintre aceste diferențe ar putea fi subliniată prin metafora directorului pentru securitate cibernetică al Agenției Naționale americane de securitate, Rob Joyce, care afirma: „*Privesc Rusia ca pe un uragan. Vine rapid și greu. China, pe de altă parte, este schimbarea climatică: de durată, lentă, omniprezentă*”. (Vilmer, Charon, 2020). În acest context, putem spune că statul chinez adoptă o abordare mult mai moderată în raport cu diseminarea informațiilor sau tacticile cibernetice ofensive. În timp ce Rusia este unul dintre cei mai activi adversari, cel puțin al SUA, în mediul informațional și în spațiul cibernetic, China pare să adopte o perspectivă mult mai centralizată, controlată și de durată a InfoOps. De aceea, acțiunile Rusiei, vizibil perturbatoare, sunt asociate unui *uragan*, iar acțiunile lente și omniprezente ale Chinei sunt comparate cu *schimbarea climatică*. Totodată, interacțiunile din ultimii ani dintre China și Rusia ar putea ridica unele probleme, inclusiv în raport cu abordarea InfoOps, deoarece ambele țări și-au extins dramatic acțiunile de dezinformare în ultima perioadă.

ANALIZĂ COMPARATIVĂ A DOCTRINELOR INFOOPS LA NIVELUL NATO, AL SUA ȘI AL ROMÂNIEI

Pentru identificarea diferențelor doctrinare la nivelul Alianței, ne-am concentrat atenția atât asupra doctrinelor InfoOps la nivelul NATO, al SUA și al României (NATO – Doctrina Întrunită Aliată pentru Operații Informaționale/AJP-3.10/2015; SUA – Operații Informaționale/JP 3-13/2014; România – Doctrina operațiilor informaționale/2017), cât și asupra doctrinelor operațiilor subordonate. Accesul la întreaga

documentație a fost unul ușor, deoarece doctrina NATO și cea a SUA sunt disponibile pe internet, cu excepția doctrinelor românești.

Prima diferență derivă din definițiile atribuite InfoOps în cele trei proiecții doctrinare. La nivelul Alianței, InfoOps sunt definite ca fiind „o funcție de stat major destinată analizei, planificării, evaluării și integrării activităților informaționale în vederea obținerii efectelor dorite asupra voinței, înțelegerii și capacității adversarilor, potențialilor adversari și altor părți aprobate de Consiliul Nord-Atlantic (NAC) în sprijinul obiectivelor misiunii Alianței.” (AJP-3.10, 2015, pp. 1-5), definiție ce este completată de o altă sintagmă, cea a activităților informaționale, care reprezintă „acțiuni menite să producă efecte asupra informațiilor sau sistemelor informaționale. Ele pot fi realizate de orice actor și includ măsuri de protecție”. (AJP-3.10, 2015, pp. 1-5). La nivel național, echivalentul doctrinei AJP-3.10/2015 este *Doctrina operațiilor informaționale* din 2017, cu unele mici modificări. Definirea InfoOps în cadrul conceptual românesc este similară cu cea din doctrina aliată, subliniind, totodată, aspectul ofensiv sau impactul informației asupra sistemelor informaționale ale inamicului, precum și aspectul defensiv, respectiv protejarea resurselor și sistemelor proprii.

Statele Unite ale Americii au o abordare puțin diferită a InfoOps, caracterizându-le ca fiind „angajarea integrată, în timpul operațiunilor militare, a capacităților informaționale (information-related capabilities/IRC) împreună cu alte linii de operare de a influența, perturba, corupe sau împiedica luarea deciziilor adversarilor sau potențialilor adversari, protejându-le, în același timp, pe cele proprii” (JP 3-13, 2014, p. ix). IRC sau capacitățile informaționale sunt „instrumente, tehnici și activități care afectează oricare dintre cele trei dimensiuni ale mediului informațional” (JP 3-13, 2014, p. x). Doctrina pune accent pe integrarea IRC pe timpul procesului de planificare a operațiilor întrunite și descrie aceste capacități ca fiind instrumente puse la dispoziția comandantului pentru a afecta dimensiunile cognitivă, fizică și virtuală ale mediului informațional.

O altă diferență între cele trei proiecții doctrinare este legată de stabilirea principiilor operațiilor informaționale. De exemplu, doctrina americană pentru operații informaționale nu oferă o descriere sau o enumerare a principiilor InfoOps, așa cum regăsim în celelalte două proiecții doctrinare analizate. Pe de altă parte, în doctrina precedentă *JP 3-13/Information operations* din 2006, la rubrica *Planificare și coordonare* apare următoarea mențiune: „*Planificarea Operațiilor*

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

La nivelul Alianței, InfoOps sunt definite ca fiind „o funcție de stat major destinată analizei, planificării, evaluării și integrării activităților informaționale în vederea obținerii efectelor dorite asupra voinței, înțelegerii și capacității adversarilor, potențialilor adversari și altor părți aprobate de Consiliul Nord-Atlantic în sprijinul obiectivelor misiunii Alianței.”

Informaționale urmează aceleași principii și procese stabilite pentru planificarea operațiilor întrunite”. (JP 3-13, 2006, p. xiii). Cu alte cuvinte, planificarea InfoOps trebuie să aibă în vedere coordonarea și sincronizarea capabilităților pentru îndeplinirea obiectivelor comandantului forței întrunite. De asemenea, InfoOps trebuie să fie parte integrantă din efortul general de planificare, iar utilizarea acestora încă din fazele incipiente ale planificării operațiilor poate influența efortul necesar pentru următoarele faze.

În ceea ce privește principiile operațiilor întrunite, la nivelul SUA, punctul de cotitură în raport cu stabilirea principiilor este reprezentat de perioada atacurilor teroriste de la 11 septembrie 2001. La vremea aceea, *principiile războiului*, așa cum erau denumite în doctrinele acelor vremuri și care aveau o utilitate strategică largă, au fost redenumite în *principiile operațiilor întrunite*, ceea ce presupunea o aplicabilitate mult mai restrânsă. În al doilea rând, experiențele din Irak și Afganistan, precum și provocările acelor războaie neregulate au dus la adăugarea a trei noi principii: *constrângere, perseverență și legitimitate*.

Doctrina întrunită americană enumeră 12 principii ale operațiilor întrunite, care sunt aplicabile și InfoOps, astfel: *obiectivitatea, ofensiva, concentrarea, manevra, economia de forțe, unitatea comenzii, securitatea, surprinderea, simplitatea, constrângerea, perseverența și legitimitatea*. (JP 3-0, 2017, p. ix). Aceste principii sunt aplicabile atât formelor tradiționale, cât și formelor neregulate de război.

La nivel național, *Doctrina operațiilor informaționale* enumeră 10 principii specifice InfoOps, primele nouă fiind preluate din AJP-3.10 din 2009, iar setul a fost completat cu al zecelea principiu, *adaptabilitatea*. Pe de altă parte, actuala doctrină a NATO, AJP 3.10/2015, se diferențiază de doctrina precedentă printr-un nou set de principii, unele preluate din vechea doctrină, altele diferite (*concentrarea și integrarea, coerența și consistența, înțelegerea complexă, planificarea centralizată și execuția descentralizată, continuitatea, monitorizarea și evaluarea efectelor, agilitatea*) AJP-3.10, 2015, pp. 1-9).

A treia diferență vizează domeniile cheie. Doctrina autohtonă proiectează 12 capacități subordonate InfoOps, denumite *domenii-cheie*, coordonate în cadrul InfoOps. Acestea sunt operații psihologice (PSYOPS), prezența, profilul și postura trupelor (PPP), securitatea

operațiilor (OPSEC), securitatea informațiilor (INFOSEC), inducerea în eroare, războiul electronic (EW), distrugerea fizică, angajarea liderilor cheie (KLE), angajarea la nivelul militarului, operații în spațiul cibernetic, apărarea cibernetică și relațiile civil-militare (CIMIC) și pot fi considerate „*activități în cadrul InfoOps numai atunci când sunt îndreptate direct asupra capacității de înțelegere și percepție, voinței și capabilităților sau mijloacelor adversarului, potențialului adversar sau altor entități aprobate*” (DOI, 2017, p. 22).

Doctrina NATO, AJP-3.10/2015, include operațiile subsumate InfoOps într-o categorie distinctă, intitulată *Capabilități și tehnici integrate prin InfoOps/Capabilities and Techniques Integrated Through Information Operations*. Cu toate că lista nu este una exhaustivă, capacitățile și tehnicile enumerate reprezintă baza majorității activităților InfoOps. De asemenea, actuala doctrină a completat lista de *Capabilități, instrumente și tehnici folosite în sprijinul Obiectivelor InfoOps* din doctrina precedentă cu alte trei capacități, precum *Capacități speciale, Afaceri publice militare și Înțelegerea și angajarea culturală/Special capabilities, Military Public Affairs și Cultural understanding and engagement*, excluzând *securitatea informațională/INFOSEC* (AJP-3.10, 2015, 1-10).

La nivelul SUA, doctrina pentru operații informaționale, JP 3-13/Information Operations din 2014, enumeră o serie mai largă de *capacități care contribuie la InfoOps*, pe care le încadrează la rubrica *Relationship and Integration*, după cum urmează: *comunicarea strategică, grupul de coordonare întrunită inter-agenții, afacerile publice, operațiile civil-militare, operațiile în spațiul cibernetic, asigurarea informațională, operațiile în spațiul cosmic, operațiile de sprijin al informațiilor militare/MISO (în edițiile anterioare ale doctrinelor, operații psihologice sau PSYOP), intelligence, inducerea în eroare, securitatea operațiilor, operațiile tehnice speciale, operațiile întrunite privitoare la spectrul electromagnetic, angajarea liderilor cheie* (JP 3-13, 2014, II-5).

Diferențele enumerate mai sus accentuează ideea că InfoOps rămân un subiect complex ce se desfășoară într-un domeniu în continuă evoluție – domeniul informațional. Prin urmare, este nevoie de o mai bună perspectivă și claritate în definirea InfoOps, pentru că absența unei definiții clare a InfoOps poate conduce la un eșec strategic. Totodată, natura complexă și evolutivă a InfoOps dezvăluie mai mult

La nivelul SUA, doctrina pentru operații informaționale enumeră o serie mai largă de capacități care contribuie la InfoOps, pe care le încadrează la rubrica Relationship and Integration, după cum urmează: comunicarea strategică, grupul de coordonare întrunită inter-agenții, afacerile publice, operațiile civil-militare, operațiile în spațiul cibernetic, operațiile de sprijin al informațiilor militare/MISO intelligence, inducerea în eroare, securitatea operațiilor.

În ceea ce privește abordarea InfoOps, un prim aspect identificat este legat de disponibilitatea doctrinelor. Atât rușii, cât și chinezii nu publică doctrinele, așa cum o fac NATO sau alte state membre. Chiar și scrierile publice pot fi inconsecvente cu practica reală sau derutante, intenționat sau nu.

ca niciodată necesitatea dezvoltării unei înțelegeri clare și concise a acestui concept. La rândul lor, principiile InfoOps reprezintă una dintre componentele durabile ale doctrinei, pentru că acestea constituie baza conducerii operațiilor militare. Faptul că principiile InfoOps din cele trei proiectii doctrinare analizate diferă sau chiar lipsesc poate fi interpretat și ca un simplu decalaj conceptual. Am putea spune că este nevoie, practic, de obținerea unei coerențe între doctrinele pentru operații informaționale ale NATO și cele ale statelor aliate. Cel puțin la nivel operativ și tactic, interoperabilitatea depinde de această chestiune: diferențele doctrinare. Prin urmare, cu cât gradul de corespondență doctrinară între doctrina NATO, cea americană și cea românească va fi mai ridicat, cu atât interoperabilitatea se poate realiza fără sincope.

În caz contrar, complexitatea InfoOps va crește, devenind tot mai accentuată, ducând la creșterea confuziei și nu la clarificarea naturii InfoOps, care este în continuă schimbare.

ABORDAREA INFOOPS DIN PERSPECTIVĂ RUSĂ

În raport cu Occidentul, rușii abordează InfoOps într-o manieră diferită. Gândirea militară rusă este influențată de cultura, politica, economia, avansul tehnologic, precum și de experiența militară. De asemenea, atitudinea rușilor față de InfoOps este puternic afectată de statutul tehnologic inferior și văd folosirea InfoOps de către străini ca pe o amenințare la adresa vulnerabilităților politice și culturale ale societății.

În ceea ce privește abordarea InfoOps, un prim aspect identificat este legat de disponibilitatea doctrinelor. Atât rușii, cât și chinezii nu publică doctrinele, așa cum o fac NATO sau alte state membre. Chiar și scrierile publice pot fi inconsecvente cu practica reală sau derutante, intenționat sau nu.

Caracteristicile războiului modern au determinat armata rusă să-și revizuiască propria conceptualizare a războiului, iar InfoOps par să fie esențiale. Așa cum superioritatea informațională față de adversar este critică și esențială pentru a domina în război, la fel și InfoOps pot servi drept un agent coeziv și vital.

În percepția rusă, NATO și SUA reprezintă o amenințare tot mai pronunțată, inclusiv în sfera de influență rusă. Conform *Doctrinei militare a Federației Ruse*, NATO reprezintă principalul risc militar extern [„consolidarea potențialului de putere al Organizației Tratatului

Atlantului de Nord (NATO) și investiția NATO cu funcții globale efectuate prin încălcarea regulilor dreptului internațional aducând infrastructura militară a țărilor membre ale NATO aproape de granițele Federației Ruse, inclusiv prin extinderea în continuare a Alianței”] (Doctrina Militară a Federației Ruse, 2014).

În ultimii ani, Rusia și China s-au apropiat tot mai mult, prin extinderea relațiilor comerciale și de apărare, până să fie catalogate ca fiind parteneri strategici. Acest parteneriat a fost descris de președinții celor două state ca fiind unul *fără limite*², cu accent pe cooperare, inclusiv în domeniul apărării sau colaborarea în spațiul cosmic. Pe de altă parte, așa-zisa *apropiere* ar putea fi intensificată tocmai de rivalitatea lor comună față de SUA, mai mult decât orice altă afinitate naturală. La rândul lor, cele două state sunt considerate de SUA ca fiind *rivali de mare putere* (fișa informativă – Strategia Națională de Apărare a SUA, 2022).

Începând cu anul 2003, Rusia și China au desfășurat exerciții militare în comun, ce au avut ca scop creșterea interoperabilității și a încrederii reciproce între cele două armate, dar pot fi considerate și un mesaj la adresa NATO, al SUA sau al altor state europene. Un exemplu recent, după izbucnirea Războiului din Ucraina, este exercițiul militar ruso-chinez desfășurat deasupra Mării Japoniei, cu bombardiere strategice rusești Tu-95 și avioane chineze Xian H-6 (Digi24.ro, 2022), în contextul în care președintele american Joe Biden se afla în vizită la Tokio.

Izbucnirea războiului din Ucraina poate fi considerată un punct de cotitură ce a pus China într-o poziție incomodă și ar putea influența durabilitatea și stabilitatea relației dintre cele două state. Cu toate acestea, China nu a condamnat niciodată acțiunile Rusiei în Ucraina, dând vina pe NATO și pe SUA pentru provocarea Rusiei (Business-Standard.com, 2022).

Comparativ cu abordarea occidentală, care este condiționată de constrângeri legale și politice și presupune distincția dintre pace și război, abordarea rusă caută să valorifice toate instrumentele puterii naționale, într-o confruntare continuă, în care este implicată întreaga societate: „De fapt, acest set de strategii, doctrine și narative promovate de guverne sugerează că promovarea cu succes a intereselor naționale

² „Prietenia dintre cele două state nu are limite, nu există zone de cooperare <interzise>”. (Munroe, Ozborn, Pamuk, 2022).

Izbucnirea războiului din Ucraina poate fi considerată un punct de cotitură ce a pus China într-o poziție incomodă și ar putea influența durabilitatea și stabilitatea relației dintre cele două state. Cu toate acestea, China nu a condamnat niciodată acțiunile Rusiei în Ucraina, dând vina pe NATO și pe SUA pentru provocarea Rusiei.

Termenul preferat de ruși pentru a descrie acțiunile Rusiei în sfera informațională este cel de confruntare informațională, iar folosirea termenului operații informaționale în literatura rusă constituie un punct de referință în raport cu doctrinele NATO sau ale statelor membre. Mai mult decât atât, în teoria și practica lor, rușii chiar au împrumutat anumiți termeni occidentali, pe care i-au adaptat la activitățile tradiționale.

ale Rusiei necesită implicarea întregii societăți” (Tashev, Purcell, McLaughlin, 2019, p. 133). De asemenea, în ceea ce privește natura confruntării, Rusia pare să fi ajuns la un consens, descriind relațiile dintre state ca fiind „inerente și constant competitive” (Ib., p. 135).

Rușii percep InfoOps ca pe un proces dinamic, fapt ce face ca și abordarea să evolueze și să se adapteze. De asemenea, când o abordare pare să eșueze, rușii caută să adopte una nouă, iar când o abordare are succes, o consolidează. O altă caracteristică a abordării ruse este aceea că rușii iau foarte în serios dimensiunea cognitivă, pe care caută în permanență să o controleze prin familiarizarea cu istoria, ideologia, cultura, experiențele sau influențele care afectează deciziile grupului țintă.

Termenul preferat de ruși pentru a descrie acțiunile Rusiei în sfera informațională este cel de *confruntare informațională*, iar folosirea termenului *operații informaționale* în literatura rusă constituie un punct de referință în raport cu doctrinele NATO sau ale statelor membre. Mai mult decât atât, în teoria și practica lor, rușii chiar au împrumutat anumiți termeni occidentali, pe care i-au adaptat la activitățile tradiționale (Darczewska, 2015, p. 38).

Un alt aspect ce diferențiază abordarea rusă de cea occidentală vizează disponibilitatea doctrinelor. În timp ce publicațiile doctrinare ale NATO și ale SUA, inclusiv cele din sfera InfoOps și a operațiilor subsumate, sunt disponibile publicului, documentele similare ruse, dacă acestea există, nu sunt disponibile și nici discutate în spațiul public. Majoritatea analizelor ruse în sfera informațională par să descrie mai degrabă modul în care Occidentul conduce operații informaționale împotriva altor state, inclusiv Rusia, și nu descriu modul în care Rusia conduce războiul informațional, un subiect atât de sensibil. Totodată, analizele descriu amenințările la adresa Rusiei, dar ezită să ofere și o descriere a modului în care rușii răspund sau ar trebui să răspundă la aceste amenințări.

Abordarea InfoOps din perspectivă rusă diferă de cea occidentală și prin practicile culturale și cognitive diferite. Acest lucru subliniază importanța tot mai mare acordată măsurilor non-militare. Rolul mijloacelor non-militare chiar a fost cuantificat de generalul Gherasimov printr-un raport de 4 la 1, un raport care evidențiază, practic, amploarea pe care măsurile non-militare o au în conflict.

ABORDAREA INFOOPS DIN PERSPECTIVĂ CHINEZĂ

Armata Chinei sau Armata de Eliberare a Poporului/People's Liberation Army (PLA) este cea mai mare armată din lume și se află sub conducerea Partidului Comunist Chinez. În momentul de față, China desfășoară o serie de dispute teritoriale, în timp ce SUA, de exemplu, au granițe stabile și fără dispute.

Cele mai recente strategii ale Chinei se referă la un război local, diferit de războiul total, având scopuri limitate și care se desfășoară într-o anumită zonă, unde suveranitatea Chinei este periclitată, cum ar fi disputele din Marea Chinei de Sud, Taiwan, Nepal sau granița cu India. De asemenea, odată cu trecerea timpului, China s-a îndreptat spre mai multe variante de război local, cel mai recent fiind *războiul local informatizat/Informationised Local War*.

În raport cu SUA, care caută să construiască alianțe, ajungând la un număr de 35 de aliați, China are doar un aliat formal, Coreea de Nord, alianță stabilită în urma semnării *Tratatului de prietenie, cooperare și asistență reciprocă/Treaty of Friendship, Cooperation and Mutual Assistance*, în anul 1961. O amenințare la adresa Chinei este considerată și Japonia, datorită alianței sale militare cu SUA, dar și luând în considerare agresiunea istorică împotriva Chinei. În prezent, disputa teritorială asupra insulelor Senkaku/Diaoyu din Marea Chinei de Est, în care sunt implicate și SUA, în baza *Tratatului de Cooperare Reciprocă și Securitate* dintre Japonia și Statele Unite, crește și mai mult tensiunile dintre China și SUA.

Odată cu proliferarea computerelor și a tehnologiei de telecomunicații, informația a devenit o parte esențială a considerațiilor privind securitatea națională, un proces numit *informatizare/informationisation* (Cheng, 2017, p. 1). Totodată, PLA trebuie să-și optimizeze capacitatea de a conduce operații într-unite, în care lupta informațională este parte esențială. Informația, așa cum subliniază și doctrina în vigoare, se bucură de o poziție centrală, fiind considerată atât un domeniu de confruntare, cât și o condiție sau un mijloc de a câștiga în război.

Ca parte a procesului de modernizare a PLA, în documentele strategice chineze apare un concept cu o descriere relativ stângace: *activități militare non-război/Non-war Military Activities/NWMA*³.

³ Acest concept, *Non-war military activities/NWMA*, își are originile în conceptul *Operații militare altele decât războiul/Military operations other than War/MOOTW*, din doctrina americană, iar unele scrieri chineze preferă să folosească varianta americană.

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

Cele mai recente strategii ale Chinei se referă la un război local, diferit de războiul total, având scopuri limitate și care se desfășoară într-o anumită zonă, unde suveranitatea Chinei este periclitată, cum ar fi disputele din Marea Chinei de Sud, Taiwan, Nepal sau granița cu India. De asemenea, odată cu trecerea timpului, China s-a îndreptat spre mai multe variante de război local, cel mai recent fiind *războiul local informatizat/Informationised Local War*.

Strategia militară a Chinei, caracterizată ca fiind una de apărare activă, își are originile în ideea conform căreia conflictele armate nu trebuie inițiate, dar, în cazul în care adversarul provoacă suveranitatea, unitatea sau interesele naționale, China va răspunde ferm. Cu alte cuvinte, China nu va conduce niciodată o invazie sau expansiune, dar nici nu va permite niciodată ca orice bucățică din teritoriul chinezesc să fie separată de China.

Prin acest concept, China caută să adopte o postură favorabilă, capabilă să facă față provocărilor aduse de creșterea economică sau de expansiunea globală.

Din punct de vedere al evoluției strategiilor chineze, putem observa că strategiile din ultimele decenii se referă la *apărare activă*, o strategie pe care China o descrie ca fiind *defensivă* în esență, dar *ofensivă din punct de vedere operațional/defensive but operationally offensive* (China Military Power Report, 2019, p. 15), PLA fiind pregătită să desfășoare acțiuni cu caracter ofensiv la toate cele trei niveluri – tactic, operativ și strategic –, după principiul „*Nu vom ataca decât dacă suntem atacați, dar cu siguranță vom contraataca, dacă vom fi atacați*” (Blasko, 2017).

Ideea Chinei de a câștiga războiul informatizat, așa cum apare și în doctrina actuală, sugerează faptul că postura chineză nu se limitează la sfera convențională, ci se extinde și spre zonele neconvenționale. În acest sens, literatura chineză subliniază în mod particular rolul strategiei *Three warfare*, emblematică pentru strategia chineză de război politic, ce cuprinde *războiul psihologic, războiul opiniei publice și mass-mediei și războiul legal*. Folosirea acestei strategii presupune „*pregătirea perceptuală a câmpului de luptă, care este considerată esențială pentru promovarea intereselor Republicii Populare Chineze atât pe timp de pace, cât și pe timp de război*”. (Kania, 2016)

Războiul psihologic din perspectivă chineză implică acțiuni de propagandă, inducere în eroare, amenințare sau chiar constrângere, cu scopul de a afecta capacitatea adversarului de a lua decizii. Al doilea tip de război, cel al opiniei publice, înseamnă diseminarea informației pentru consumul public, cu scopul de a influența și direcționa opinia publică și de a obține sprijin din partea audienței proprii sau internaționale. Prin folosirea legilor naționale și internaționale, toate sub cupola războiului legal, se urmărește obținerea sprijinului internațional, precum și influențarea publicului țintă.

Strategia militară a Chinei, caracterizată ca fiind una de *apărare activă*, își are originile în ideea conform căreia conflictele armate nu trebuie inițiate, dar, în cazul în care adversarul provoacă suveranitatea, unitatea sau interesele naționale, China va răspunde ferm. Cu alte cuvinte, China nu va conduce niciodată o invazie sau expansiune, dar nici nu va permite niciodată ca orice bucățică din teritoriul chinezesc să fie separată de China (Wen, Blanchard, 2017).

Modul de ducere a războiului din perspectivă chineză s-a schimbat considerabil față de acum 20 de ani, dar acest lucru nu înseamnă că este cu totul nou. Asemenea Rusiei, China nu face distincția între pace și război și se concentrează pe câștigarea războiului informatizat. Totodată, în timp ce, sub domnia președintelui chinez Hu Jintao, războiul informatizat era o condiție, sub conducerea lui Xi Jinping China, acesta a devenit o putere mondială atât din punct de vedere economic, cât și militar, iar conceptul de *război informatizat* joacă un rol proeminent în pregătirea PLA pentru un eventual conflict.

CONCLUZII

Pornind de la diferențele de proiecție doctrinară de la nivelul Alianței (ex. definiții, principii, domenii cheie) și nevoia de obținere a unei coerențe între doctrinele pentru operații informaționale ale statelor membre ale NATO și doctrina aliată, condiție esențială în asigurarea interoperabilității, și continuând cu analiza modului de abordare a InfoOps din perspectivă rusă și chineză, putem afirma că InfoOps rămân un subiect complex, evolutiv și esențial în conceptualizarea războiului. În timp ce publicațiile doctrinare ale NATO și ale SUA sunt disponibile publicului, documentele, aproximativ similare, ruse și chineze nu sunt disponibile și nici discutate în spațiul public. De asemenea, în timp ce Occidentul face distincție între pace și război, rușii și chinezii adoptă viziunea nebinară a războiului, pe baza căreia războiul și pacea sunt două dimensiuni distincte. Totodată, linia de bază a războiului, centrată pe folosirea forțelor armate, s-a extins și presupune o utilizare tot mai pronunțată a măsurilor non-militare. De exemplu, abordarea rusă urmărește valorificarea tuturor instrumentelor naționale, prin implicarea atât a instituțiilor naționale, cât și a actorilor neguvernamentali, într-o confruntare continuă față de adversari actuali sau potențiali

Generalul Gerasimov chiar a afirmat că Rusia nu trebuie să învețe doar din propriile operații, ci și din modul în care Occidentul s-a angajat în operațiile din Afganistan sau din Irak. Totodată, generalul a subliniat faptul că războiul nu poate fi stereotipizat, deoarece fiecare conflict are propria logică, iar noile tehnologii oferă un nou impuls modului de a gândi arta militară. Așa cum Rusia sau China au învățat din greșelile americanilor și nu numai, așa și oamenii de știință americani sau cei care scriu doctrinele pot învăța din scrierile și practicile ruse

În timp ce publicațiile doctrinare ale NATO și ale SUA sunt disponibile publicului, documentele, aproximativ similare, ruse și chineze nu sunt disponibile și nici discutate în spațiul public. De asemenea, în timp ce Occidentul face distincție între pace și război, rușii și chinezii adoptă viziunea nebinară a războiului, pe baza căreia războiul și pacea sunt două dimensiuni distincte.

sau chineze. Există o literatură vastă pe această temă, iar punerea în contrast a acestor abordări scoate la iveală diferențe semnificative, ce pot contribui la îmbunătățirea doctrinelor occidentale.

BIBLIOGRAFIE:

1. Cheng, D. (2017). *Cyber Dragon, Inside China's Information Warfare and Cyber Operations, the Changing Face of War*. James Jay Carafano, Series Editor. Praeger Security International. California: Santa Barbara.
2. Darczewska, J. (2015). *The Devil is in the Details. Information Warfare in the Light of Russia's Military Doctrine*. Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia/Centre for Eastern Studies. Polonia: Varșovia.
3. Kania, E. (2016). „The PLA's Latest Strategic Thinking on the Three Warfares”. *China Brief*, vol. 16, nr. 13, <https://jamestown.org/program/the-plas-latest-strategic-thinking-on-the-three-warfares/>, accesat la 22 septembrie 2022.
4. Munroe, T., Osborn, A., Pamuk, H. (2022). *China, Russia partner up against West at Olympics summit*. Reuters, <https://www.reuters.com/world/europe/russia-china-tell-nato-stop-expansion-moscow-backs-beijing-taiwan-2022-02-04/>, accesat la 20 septembrie 2022.
5. Neiberg, M. (2010). *United States Army War College and the University of Southern Mississippi*. *H-France Review*, vol. 10 (octombrie), nr. 161, p. 699, <https://www.h-france.net/vol10reviews/vol10no161Neiberg.pdf>, accesat la 20 septembrie 2022.
6. Tashev, B., locotenent-colonel (ret.) Purcell, M., maior (ret.) McLaughlin, B. (2019). *Russia's Information Warfare. Exploring the Cognitive Dimension*. *MCU Journal*, vol. 10, nr. 2, https://www.usmcu.edu/Portals/218/MCUJ_Fall2019_10_2_web.pdf, accesat la 21 septembrie 2022.
7. Vilmer, J.-B. J., Charon, P. (2020). *Russia as a hurricane, China as climate change: different ways of information warfare*. *War on the rocks*. *Texas National Security Review*, <https://warontherocks.com/2020/01/russia-as-a-hurricane-china-as-climate-change-different-ways-of-information-warfare/>, accesat la 21 septembrie 2022.
8. Wen, P., Blanchard, B. (2017). *President Xi says China loves peace but won't compromise on sovereignty*. Reuters. *Aerospace and Defense*, <https://www.reuters.com/article/us-china-defence-idUSKBN1AH2YE>, accesat la 20 septembrie 2022.
9. AJP-3.10, Allied Joint Doctrine for Information Operations (2009, 2015).
10. *Doctrina Operațiilor Informaționale* (2017). Ediția a 2-a.
11. *Doctrina Militară a Federației Ruse* (2014), <https://rusemb.org.uk/press/2029>, accesat la 20 septembrie 2022.
12. JP 3-13, Joint Publication 3-13, Information Operations (2006, 2014).
13. JP 3-0, Joint Publication 3-0, Joint Operations (2017).

14. Fișa informativă – Strategia Națională de Apărare a SUA (2022). U.S. Department of Defense, <https://media.defense.gov/2022/Mar/28/2002964702/-1/-1/1/NDS-FACT-SHEET.PDF>, accesat la 19 septembrie 2022.
15. https://www.business-standard.com/article/international/china-blames-us-nato-expansion-for-russia-ukraine-war-122040100760_1.html, accesat la 21 septembrie 2022.
16. <http://en.kremlin.ru/supplement/5770>, accesat la 19 septembrie 2022.
17. <https://www.digi24.ro/stiri/externe/o-provocare-rusia-si-china-si-au-trimis-avioanele-de-razboi-deasupra-marii-japoniei-in-timpul-vizitei-lui-biden-1950723>, accesat la 22 septembrie 2022.
18. https://media.defense.gov/2019/May/02/2002127082/-1/-1/1/2019_CHINA_MILITARY_POWER_REPORT.pdf, accesat la 5 septembrie 2022.
19. <https://warontherocks.com/2017/03/peace-through-strength-deterrence-in-chinese-military-doctrine/>, accesat la 20 septembrie 2022.

